ΕΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Οδηγός Διαχείρισης Περιβαλλοντικών Ζημιών

Νοέμβριος 2026

Disclaimer

Ο «Οδηγός διαχείρισης περιβαλλοντικών ζημιών» είναι μία προσπάθεια της Επιτροπής Αστικής Ευθύνης & Επαγγελματικών Ευθυνών να παρουσιάσει με απλό και κατανοητό τρόπο τη μεθοδολογία διαχείρισης απαιτήσεων που προέρχονται από την επέλευση περιβαλλοντικών ζημιών.

Έχει αποκλειστικά ενημερωτικό και μη δεσμευτικό χαρακτήρα, στοχεύοντας στην υποστήριξη των στελεχών της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς στη διαδικασία αποζημίωσης περιβαλλοντικών ζημιών.

Στον Οδηγό αυτό δεν περιλαμβάνεται επεξήγηση των ασφαλιστικών όρων, καθώς αυτό αποτελεί αντικείμενο του «Ερμηνευτικού Λεξικού Αστικής Ευθύνης», το οποίο επίσης βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα της ΕΑΕΕ.

Τα περιεχόμενα του Οδηγού προορίζονται μόνο για γενικούς ενημερωτικούς σκοπούς και δεν τροποποιούν ή επηρεάζουν τους όρους/προϋποθέσεις/εξαιρέσεις οποιουδήποτε ασφαλιστηρίου συμβολαίου.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 2

Περιβαλλοντική Ζημιά στα προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, στα ύδατα και στο έδαφος 5

Σημαντικοί ορισμοί 5

Βασικά σημεία π.δ. 148/2009 σε σχέση με τη διαχείριση περιβαλλοντικών ζημιών 7

Αντικειμενική ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης 7
Πεδίο εφαρμογής για δραστηριότητες του Παραρτήματος III 7
Πεδίο εφαρμογής ειδικά για ζημίες σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους 7
Ειδικά για την υποχρεωτική ασφάλιση διαχείρισης, συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων 7
Περίπτωση παροχής ασφαλιστικής κάλυψης με χρήση προαιρετικής αντασφάλειας 8

Βασικά στοιχεία αξιολόγησης περιβαλλοντικού κινδύνου 8

Συντρέχουσες προϋποθέσεις για αποτελεσματική ασφαλιστική προστασία από τον περιβαλλοντικό κίνδυνο 8

Ανάληψη περιβαλλοντικού κινδύνου 9

Διαχείριση απαιτήσεων Αστικής Περιβαλλοντικής Ευθύνης 11

Κανονιστικό πλαίσιο απόδοσης της περιβαλλοντικής ευθύνης 11

Ενέργειες της ασφαλιστικής επιχείρησης 12

Έννομα μέσα προστασίας ή έφεσης κατά της Απόφασης λήψης μέτρων πρόληψης ή/και αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας: Δικαστική Προσφυγή 14

Παράρτημα I 15

Παράρτημα II 21

Εισαγωγή

Η ασφάλιση έχει πλέον αναδειχθεί πανευρωπαϊκά ως το κύριο μέσο χρηματοοικονομικής ασφάλειας για την περιβαλλοντική ευθύνη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2004/35/ΕΚ - αλλά και στην Ελλάδα με την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με το Π.Δ. 148/2009.

Ο βασικός λόγος είναι ότι η ασφαλιστική μεθοδολογία, η οποία βασίζεται στην εις βάθος αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, συμβάλλει προληπτικά στη διαχείριση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Η ασφαλιστική αξιολόγηση λειτουργεί ως μία πρόσθετη, ανεξάρτητη προσέγγιση («τρίτη ματιά») κατά την εκτίμηση του κινδύνου μιας αδειοδοτημένης επιχείρησης, προσθέτοντας αξία στη διαδικασία αδειοδότησης. Παράλληλα, επιτελεί και τον ουσιαστικότερο σκοπό της, δηλαδή τη διασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης για την αποκατάσταση ενδεχόμενης περιβαλλοντικής ζημίας, για την οποία η ασφαλισμένη επιχείρηση θα καταστεί υπεύθυνη.

Ωστόσο, ο περιβαλλοντικός κίνδυνος αποτελεί εν δυνάμει καταστροφικό κίνδυνο και ως εκ τούτου συνεχίζει μέχρι σήμερα να αποτελεί ένα από τα πλέον εξειδικευμένα αντικείμενα ανάλυσης, εκτίμησης, αξιολόγησης, οικονομικής αποτίμησης και εν τέλει ασφάλισης. Οι οικονομικές συνέπειες ενός περιβαλλοντικού περιστατικού μπορεί να αποδειχθούν ιδιαίτερα σοβαρές, ακόμη και να απειλήσουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί η κατάλληλη χρηματοοικονομική προστασία.

Πέραν της θεσμικής υποχρέωσης αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας, μια επιχείρηση ενδέχεται να βρεθεί αντιμέτωπη με απαιτήσεις αποζημίωσης για υλικές ζημιές τρίτων, σωματικές βλάβες, ζημιές στην ίδια την περιουσία της, απώλεια κερδών, βλάβη της εταιρικής φήμης, καθώς και ενδεχόμενη αστική ευθύνη των διοικητικών στελεχών και των διευθυντών της. Οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να επηρεάσουν καθοριστικά τη βιώσιμη λειτουργία κάθε επιχείρησης.

Στην περίπτωση επέλευσης περιβαλλοντικής ζημίας σε ασφαλισμένη επιχείρηση, το Π.Δ. 148/2009 καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες καταλογισμού ευθύνης και επιβολής των αναγκαίων μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τα στελέχη των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, παράλληλα με τις εσωτερικές πολιτικές και τις διαδικασίες διαχείρισης απαιτήσεων που εφαρμόζει κάθε ασφαλιστικός οργανισμός.

Ο παρών Οδηγός αποσκοπεί στην παρουσίαση των βασικών μεθοδολογικών βημάτων και των κρίσιμων παραμέτρων που διέπουν τη διαχείριση ασφαλιστικών απαιτήσεων από περιβαλλοντικές ζημιές. Στόχος του είναι να συμβάλει στην πληρέστερη κατανόηση:

- της διαδικασίας καταλογισμού και επιβολής μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας από τις αρμόδιες κρατικές αρχές και
- της μεθοδολογίας που ακολουθούν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις για την αποτελεσματική διαχείριση των σχετικών απαιτήσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται, λόγω της αυξημένης πολυπλοκότητας και σημασίας των περιστατικών αυτών, στη διαχείριση περιβαλλοντικών ζημιών που εκδηλώνονται εντός των εγκαταστάσεων ασφαλισμένων επιχειρήσεων. Οι αρχές και οι διαδικασίες που παρουσιάζονται εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, και στις ασφαλίσεις δραστηριοτήτων συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων.

Τέλος, στα Παραρτήματα του Οδηγού παρατίθενται υποστηρικτικά οι καταγεγραμμένες διοικητικές διαδικασίες των αρμόδιων αρχών για τον καταλογισμό υπαιτιότητας περιβαλλοντικής ευθύνης και τα στοιχεία επικοινωνίας με τις αρμόδιες κρατικές αρχές.

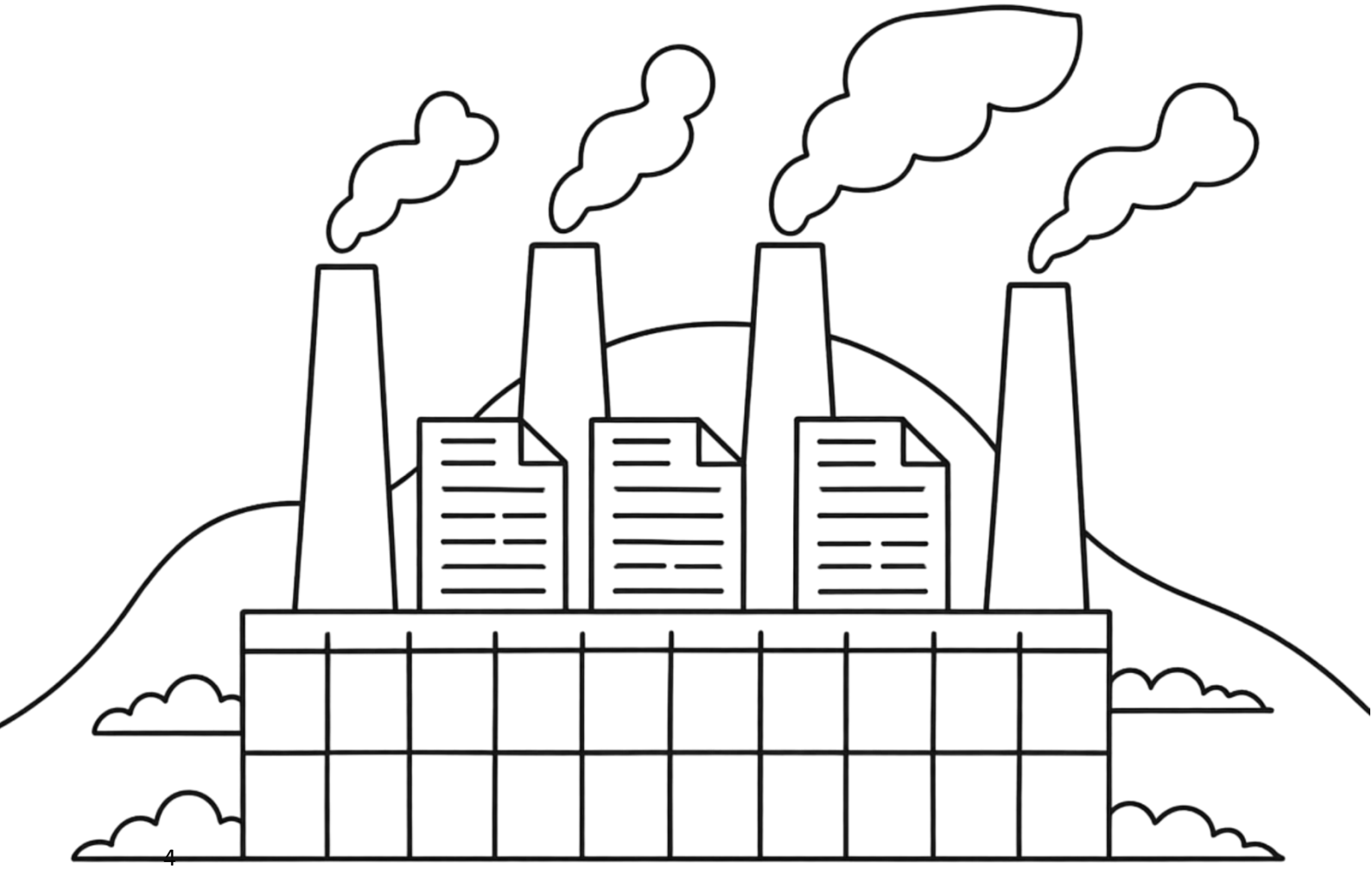

Περιβαλλοντική Ζημιά στα προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, στα ύδατα και στο έδαφος

Σημαντικοί ορισμοί

Με στόχο την προστασία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων αλλά και των ασφαλισμένων, η καλυπτόμενη περιβαλλοντική ζημία μέσω των ασφαλιστηρίων συμβολαίων αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης οφείλει να μην ορίζεται αυθαίρετα αλλά να ακολουθεί επακριβώς τους ορισμούς που αναφέρονται στο Π.Δ. 148/2009. Αυτό αφορά πρώτιστα τόσο τους ορισμούς των υπό αποζημίωση φυσικών πόρων όσο και τις μεθόδους αποκατάστασης.

Συγκεκριμένα στο Άρθρο 3 παρ. 1 &2, ορίζεται ο όρος «περιβαλλοντική ζημία» όσο και οι φυσικοί πόροι, ως εξής:

Περιβαλλοντική ζημία

Η μετρήσιμη δυσμενής μεταβολή φυσικού πόρου ή η μετρήσιμη υποβάθμιση υπηρεσίας συνδεδεμένης με φυσικό πόρο, που μπορεί να επέλθει άμεσα ή έμμεσα και εξειδικεύεται ως εξής:

Ζημία σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους	Οποιαδήποτε ζημία έχει σημαντικά δυσμενείς συνέπειες για την επίτευξη ή τη διαφύλαξη της ευνοϊκής κατάστασης διατήρησης αυτών των οικοτόπων ή ειδών. Η σημασία αυτών των συνεπειών πρέπει να αξιολογείται σε σχέση με την αρχική κατάσταση.
Ζημία των υδάτων	Οποιαδήποτε ζημία επηρεάζει δυσμενώς σε σημαντικό βαθμό, την οικολογική, χημική ή/και ποσοτική κατάσταση, ή/και το οικολογικό δυναμικό των υδάτων (υπόγειων και επιφανειακών), καθώς και οποιαδήποτε ζημία επηρεάζει δυσμενώς σε σημαντικό βαθμό την περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων, όπως ορίζει ο Ν. 3983/2011 (Α` 144), για τις πτυχές της περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος που δεν καλύπτονται από τον Ν. 3199/2003 και το Π.Δ. 51/2007.
Ζημία του εδάφους	Οποιαδήποτε μόλυνση του εδάφους η οποία δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο δυσμενών συνεπειών για την ανθρώπινη υγεία, ως αποτέλεσμα της άμεσης ή έμμεσης εισαγωγής εντός του εδάφους, επί του εδάφους ή στο υπέδαφος, ουσιών, παρασκευασμάτων, οργανισμών ή μικροοργανισμών.
Αποκατάσταση Περιβαλλοντικής Ζημίας	Σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι του Π.Δ. 148(2009), η αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας όσον αφορά τα ύδατα ή τα προστατευόμενα είδη ή φυσικούς οικοτόπους, επιτυγχάνεται μέσω της επαναφοράς του περιβάλλοντος στην αρχική του κατάσταση, μέσω πρωτογενούς, συμπληρωματικής και αντισταθμιστικής αποκατάστασης.

Πρωτογενής αποκατάσταση	Κάθε μέτρο αποκατάστασης που έχει ως αποτέλεσμα την επαναφορά των φυσικών πόρων ή/και υπηρεσιών που υπέστησαν ζημία στην ή προς την αρχική τους κατάσταση.
Συμπληρωματική αποκατάσταση	Κάθε μέτρο αποκατάστασης που αναλαμβάνεται σε σχέση προς φυσικούς πόρους ή/και υπηρεσίες, ως αντιστάθμιση του γεγονότος ότι η πρωτογενής αποκατάσταση δεν έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη επανόρθωση των φυσικών πόρων ή/και υπηρεσιών που υπέστησαν ζημία. Εφόσον οι φυσικοί πόροι ή/και υπηρεσίες που υπέστησαν ζημία δεν επανέρχονται στην αρχική τους κατάσταση, τότε επιχειρείται συμπληρωματική αποκατάσταση. Στόχος της συμπληρωματικής αποκατάστασης είναι η παροχή φυσικών πόρων ή/και υπηρεσιών, ενδεχομένως και σε διαφορετική τοποθεσία, παρεμφερούς επιπέδου με εκείνους που θα παρείχοντο εάν η τοποθεσία που υπέστη τη βλάβη είχε επανέλθει στην αρχική της κατάσταση. Εφόσον είναι δυνατόν και ενδεδειγμένο, η διαφορετική τοποθεσία θα πρέπει να συνδέεται γεωγραφικά με την τοποθεσία που υπέστη ζημία, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα του πληττόμενου πληθυσμού.
Αντισταθμιστική αποκατάσταση	Οποιαδήποτε δράση αναλαμβάνεται για να αντισταθμισθούν οι προσωρινές απώλειες φυσικών πόρων ή/και υπηρεσιών κατά την περίοδο που μεσολαβεί από την ημερομηνία της ζημίας μέχρι την επίτευξη πλήρους αποτελέσματος της πρωτογενούς αποκατάστασης. Επιχειρείται για την αντιστάθμιση της προσωρινής απώλειας φυσικών πόρων και υπηρεσιών έως ότου επιτευχθεί η ανάκαμψη. Η αντιστάθμιση αυτή συνίσταται σε συμπληρωματικές βελτιώσεις των προστατευόμενων οικοτόπων και ειδών ή του ύδατος, είτε στην τοποθεσία που υπέστη ζημία είτε σε διαφορετική τοποθεσία. Δεν περιλαμβάνει οικονομική αντιστάθμιση στο κοινό.

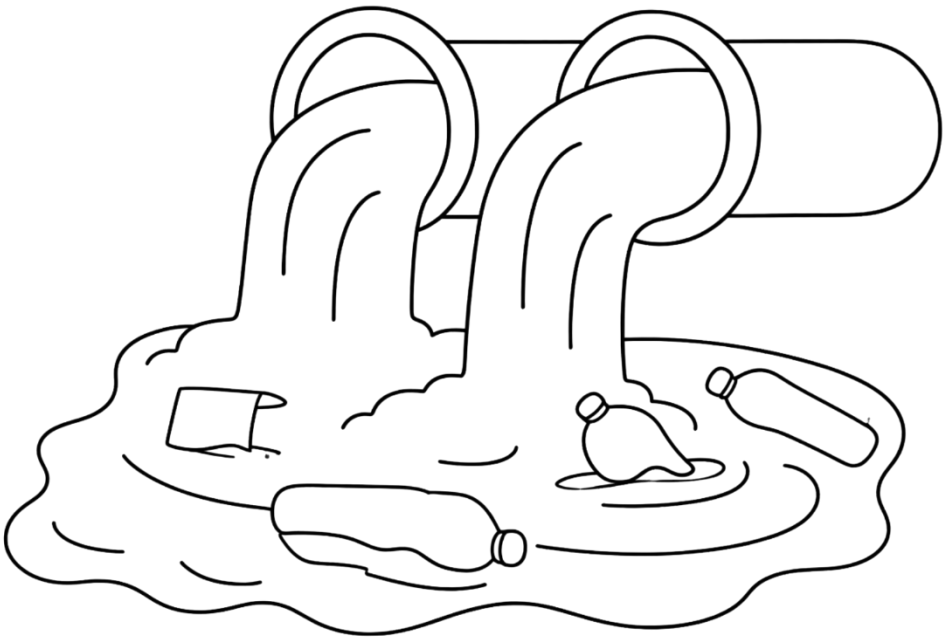

Βασικά σημεία π.δ. 148/2009 σε σχέση με τη διαχείριση περιβαλλοντικών ζημιών

Στο πλαίσιο της διαχείρισης περιβαλλοντικών ζημιών, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι ακόλουθες διατάξεις του Π.Δ. 148/2009:

Αντικειμενική ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης

Η ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης (επιχείρησης) είναι αντικειμενική. Ο φορέας ευθύνεται για την περιβαλλοντική ζημία ή για την άμεση απειλή επέλευσής της που προκαλείται από την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, ανεξάρτητα από την ύπαρξη υπαιτιότητας. Βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη περιβαλλοντικής ευθύνης αποτελεί η τεκμηρίωση της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ του περιβαλλοντικού συμβάντος και της δραστηριότητας του φορέα εκμετάλλευσης.

Πεδίο εφαρμογής για δραστηριότητες του Παραρτήματος ΙΙΙ

Το Π.Δ. 148/2009 εφαρμόζεται στις επαγγελματικές δραστηριότητες που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ και αφορά περιβαλλοντικές ζημίες ή άμεσες απειλές ζημίας στα ύδατα, στο έδαφος, στα προστατευόμενα είδη και στους φυσικούς οικοτόπους.

Πεδίο εφαρμογής ειδικά για ζημίες σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους

Το Π.Δ. 148/2009 εφαρμόζεται επίσης σε περιβαλλοντικές ζημίες ή άμεσες απειλές ζημίας που προκαλούνται σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους από την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων διαφορετικών από εκείνες που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ, και σε αυτή την περίπτωση ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης (αντικειμενική ευθύνη).

Ειδικά για την υποχρεωτική ασφάλιση διαχείρισης, συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων

Στην Ελλάδα, όπως και σε αρκετά άλλα ευρωπαϊκά κράτη, ειδικές νομοθετικές διατάξεις προβλέπουν την υποχρέωση ασφάλισης της περιβαλλοντικής ευθύνης για συγκεκριμένες κατηγορίες δραστηριοτήτων. Ειδικότερα, η υποχρέωση αυτή αφορά στους φορείς διαχείρισης, συλλογής και μεταφοράς επικίνδυνων αποβλήτων, καθώς και στους φορείς συλλογής και μεταφοράς μη επικίνδυνων αποβλήτων που δραστηριοποιούνται σε επαγγελματική βάση.

Οι φορείς αυτοί υπέχουν περιβαλλοντική ευθύνη για κάθε περιβαλλοντική ζημία ή άμεση απειλή ζημίας που ενδέχεται να προκληθεί κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 148/2009, όπως ισχύει. Ως εκ τούτου, υπάγονται στο σύνολο των υποχρεώσεων, διαδικασιών και μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης που προβλέπει το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Κατά συνέπεια, σε περίπτωση πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημίας από τις ανωτέρω δραστηριότητες, η αποκατάστασή της πραγματοποιείται σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον ειδικό νομοθετικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων του Π.Δ. 148/2009, όπως αυτό ισχύει.

Για τις δραστηριότητες συλλογής και μεταφοράς επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων εφαρμόζονται, επιπλέον, οι διατάξεις του άρθρου 52 του Ν. 4819/2021, όπως ισχύει.

Περίπτωση παροχής ασφαλιστικής κάλυψης με χρήση προαιρετικής αντασφάλειας

Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η ασφαλιστική κάλυψη παρέχεται με τη χρήση προαιρετικής αντασφάλισης, η ασφαλιστική επιχείρηση οφείλει, πριν από την ανάληψη του κινδύνου, να έχει αξιολογήσει επαρκώς τους όρους της αντασφαλιστικής σύμβασης, διασφαλίζοντας ιδίως ότι:

- οι παρεχόμενες καλύψεις είναι συμβατές με τις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Π.Δ. 148/2009, όπως ισχύει και
- ως εφαρμοστέο δίκαιο και αρμόδια δικαιοδοσία ορίζονται το ελληνικό δίκαιο και τα ελληνικά δικαστήρια, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης συμβατότητα της ασφαλιστικής κάλυψης με το ισχύον εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.

Βασικά στοιχεία αξιολόγησης περιβαλλοντικού κινδύνου

Συντρέχουσες προϋποθέσεις για αποτελεσματική ασφαλιστική προστασία από τον περιβαλλοντικό κίνδυνο

Η αποτελεσματική διαχείριση του περιβαλλοντικού κινδύνου προϋποθέτει μια δομημένη και σταδιακή προσέγγιση. Αρχικά, απαιτείται η συνειδητοποίηση του κινδύνου από τον φορέα εκμετάλλευσης, δηλαδή η αναγνώριση της πιθανότητας πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημίας στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του. Σε επόμενο στάδιο, κρίσιμη είναι η εφαρμογή μέτρων πρόληψης, με σκοπό τον περιορισμό ή την αποφυγή της επέλευσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Τα μέτρα αυτά συμπληρώνονται από την έγκυρη τεχνική εκτίμηση και αποτίμηση του κινδύνου, η οποία βασίζεται σε επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα και επιτρέπει την αξιόπιστη αξιολόγηση των πιθανών συνεπειών.

Ως προς την τεχνική εκτίμηση και αποτίμηση του κινδύνου, το ελεύθερα προσβάσιμο διαδικτυακό πληροφοριακό εργαλείο για τη συστηματική αξιολόγηση χρηματοοικονομικού και περιβαλλοντικού κινδύνου που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συγχρηματοδοτούμενου έργου https://life-profile.gr/ με τη συμμετοχή και της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, μπορεί να επικουρήσει τη λήψη έμπειρων αποφάσεων (πρόσβαση στο εργαλείο: https://safer.ypen.gr/intro).

Παράλληλα, απαιτείται άρτια περιβαλλοντική αδειοδότηση, η οποία διασφαλίζει ότι η δραστηριότητα λειτουργεί εντός του προβλεπόμενου κανονιστικού πλαισίου και υπό συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η έμπειρη αξιολόγηση από τον φορέα αναδοχής του χρηματοοικονομικού κινδύνου, η οποία συμβάλλει στον προσδιορισμό της ασφαλιστικής κάλυψης και των σχετικών όρων.

Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκληρωμένη διαχείριση του περιβαλλοντικού κινδύνου αποτελεί η ύπαρξη επαρκούς ποσού χρηματοοικονομικής ασφάλειας, ικανού να καλύψει τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από περιβαλλοντική ζημία.

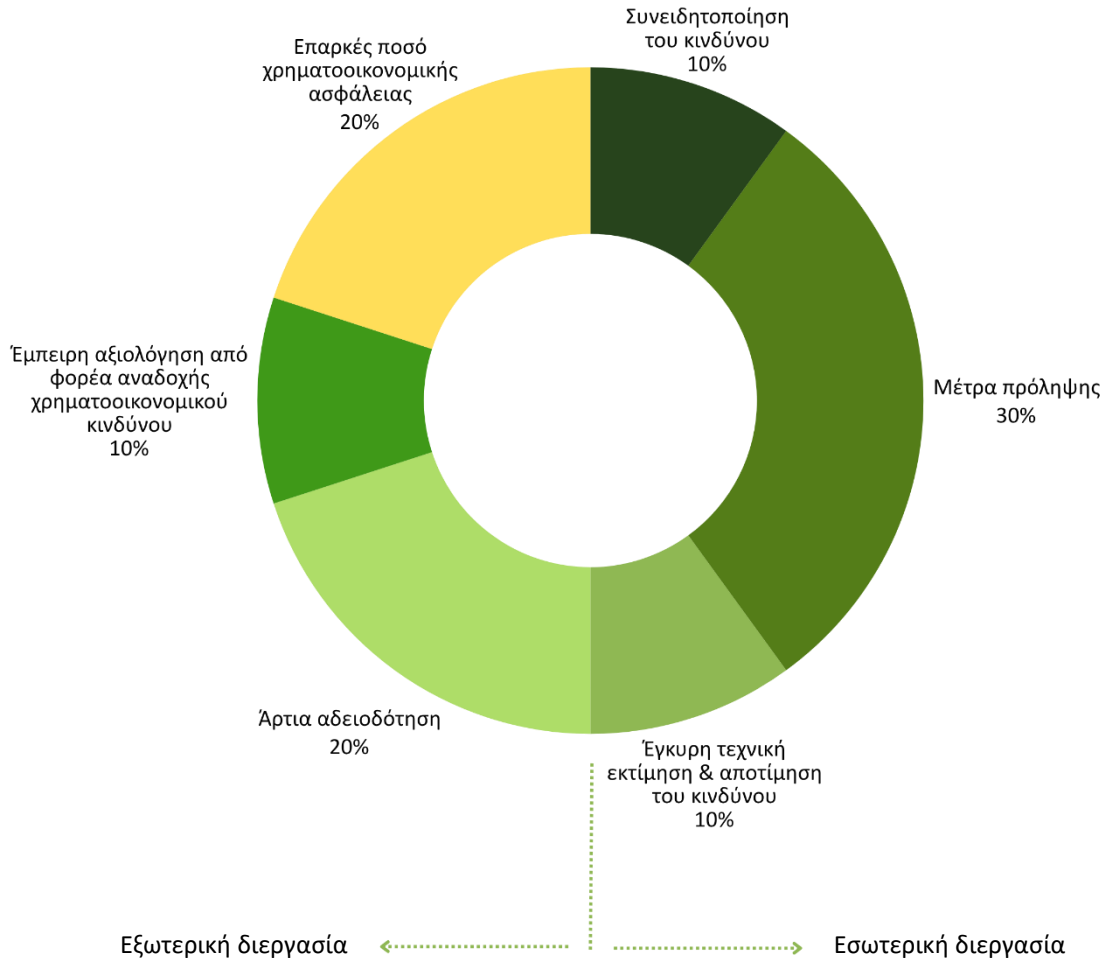

Συντρέχουσες προϋποθέσεις για τη θωράκιση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων

Ανάληψη περιβαλλοντικού κινδύνου

Λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας του φυσικού περιβάλλοντος και της ευαισθησίας των οικοσυστημάτων, η εκτίμηση της περιβαλλοντικής επισφάλειας αποτελεί μια ιδιαίτερα σύνθετη και απαιτητική διαδικασία ανάληψης κινδύνου (underwriting) που απαιτεί ιδιαίτερη τεχνογνωσία. Η εκτίμηση αυτή οφείλει να λαμβάνει υπόψη, τόσο την πιθανότητα επέλευσης ζημιογόνου συμβάντος όσο και τις ενδεχόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις της προς ασφάλιση δραστηριότητας.

Σύμφωνα με την πάγια ασφαλιστική πρακτική ανάληψης περιβαλλοντικών κινδύνων, τα στοιχεία / πληροφορίες που θα ήταν σκόπιμο να έχουν αξιολογηθεί και να διατηρούνται στον φάκελο του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, αφορούν ενδεικτικά και όχι περιοριστικά:

το είδος και το μέγεθος της επιχειρηματικής δραστηριότητας

την περιβαλλοντική ευαισθησία της θέσης εγκατάστασης (ιστορικό ευρύτερης περιοχής, γεωμορφολογία, προϋπάρχουσα ρύπανση)

το πλήρες ιστορικό ζημιών και διοικητικών προστίμων

τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η επιχείρηση (π.χ. συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, μέτρα προστασίας, τεχνολογίες αντιρρύπανσης)

την τεκμηρίωση και πιστοποίηση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. EMAS, ISO 14001) ή/και τεκμηρίωση προσήκοντος περιβαλλοντικού ελέγχου

τις τηρούμενες διαδικασίες και την εκπαίδευση εργαζομένων στην πρόληψη ζημιών

υδρογεωλογική εικόνα & μετρήσεις ποιότητας εδάφους/υπεδάφους

γειτνίαση με λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες

τις διαδικασίες αποτροπής & αντιμετώπισης συμβάντος

την επάρκεια πυροσβεστικών μέσων

την ορθή αποθήκευση πρώτων υλών, αποβλήτων, έτοιμων προϊόντων

την εφαρμογή μέτρων ‘δέουσας επιμέλειας’

άλλες διασφαλίσεις ότι ο ασφαλισμένος λαμβάνει όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα και τηρεί τους ισχύοντες νόμους ή κανονισμούς λειτουργίας της επιχείρησής του για την αποφυγή ατυχημάτων

οικονομικά στοιχεία, θέση επιχείρησης στην αγορά

Αναφορικά με την πληροφόρηση περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, αυτή μπορεί ενδεικτικά να αντληθεί από τα εξής στοιχεία:

Αναλυτικό ερωτηματολόγιο ασφάλισης

Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ)

Εγκεκριμένης Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (για την έκδοση της ΑΕΠΟ)

Άδεια Εγκατάστασης & Λειτουργίας

Πιστοποιητικό Πυροπροστασίας

Αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες της εγκατάστασης

Βεβαίωση καταχώρησης στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ)

Προ-ασφαλιστική επιθεώρηση για περιβαλλοντική ασφάλιση

Προ-ασφαλιστική επιθεώρηση για ασφάλιση περιουσίας.

Διαχείριση απαιτήσεων Αστικής Περιβαλλοντικής Ευθύνης

Κανονιστικό πλαίσιο απόδοσης της περιβαλλοντικής ευθύνης

Το κανονιστικό πλαίσιο απόδοσης της περιβαλλοντικής ευθύνης ορίζεται στα ‘Αρθρα 6-13 του Π.Δ. 148/2009. Αφορά συγκεκριμένες τηρούμενες διαδικασίες οι οποίες καταγράφονται επίσης στο «Εθνικό Μητρώο Διοικητικών Διαδικασιών - Μίτος», το επίσημο μητρώο διαδικασιών του Ελληνικού

Δημοσίου (https://www.government.gov.gr/) και αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του παρόντος Οδηγού.

Επίσης στα παραπάνω άρθρα ορίζονται οι κατά περίπτωση αρμόδιες κρατικές αρχές για τη διαχείριση περιπτώσεων καταλογισμού, οι οποίες αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του παρόντος Οδηγού.

Ενέργειες της ασφαλιστικής επιχείρησης

Ένα ασφαλιστήριο συμβόλαιο αστικής περιβαλλοντικής ευθύνης οφείλει να αποζημιώνει (κατά το δυνατόν στην περίπτωση ζημίας οικοσυστημάτων) σαφείς, μετρήσιμες, κατονομαζόμενες και οριζόμενες βάσει νομοθεσίας, πτυχές της περιβαλλοντικής ζημίας βάσει σαφών όρων, προϋποθέσεων και εξαιρέσεων που αφορούν στον αξιολογηθέντα λειτουργικό κίνδυνο της επιχειρηματικής δραστηριότητας και για τις οποίες έχει εισπραχθεί το υπολογισθέν ασφάλιστρο.

Πέραν της επέλευσης ζημιογόνου γεγονότος από την καθημερινή λειτουργία της ασφαλισμένης επιχείρησης σημαντική είναι η αναγνώριση της ενδεχόμενης περίπτωσης ενεργοποίησης της διαδικασίας απόδοσης ευθύνης από τις αρμόδιες αρχές ύστερα από καταγγελία κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ κ.λπ., το οποίο επηρεάζεται ή έχει έννομο συμφέρον από την λήψη περιβαλλοντικής απόφασης για την περιβαλλοντική ζημιά.

Σημαντικές παράμετροι στην εξέλιξη της διαδικασίας αποζημίωσης αποτελούν οι απαρέγκλιτες δύο βασικές αρχές:

Το συμβόλαιο πρέπει να ενεργοποιηθεί από την ημερομηνία αναγγελίας του συμβάντος που μπορεί να συμπίπτει χρονικά με την έναρξη της διαδικασίας καταλογισμού από τις αρμόδιες αρχές. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό το τμήμα αποζημιώσεων να κινητοποιηθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ενημέρωσης του ασφαλιζομένου και να προβεί στις ακόλουθες ενδεικτικά ενέργειες:

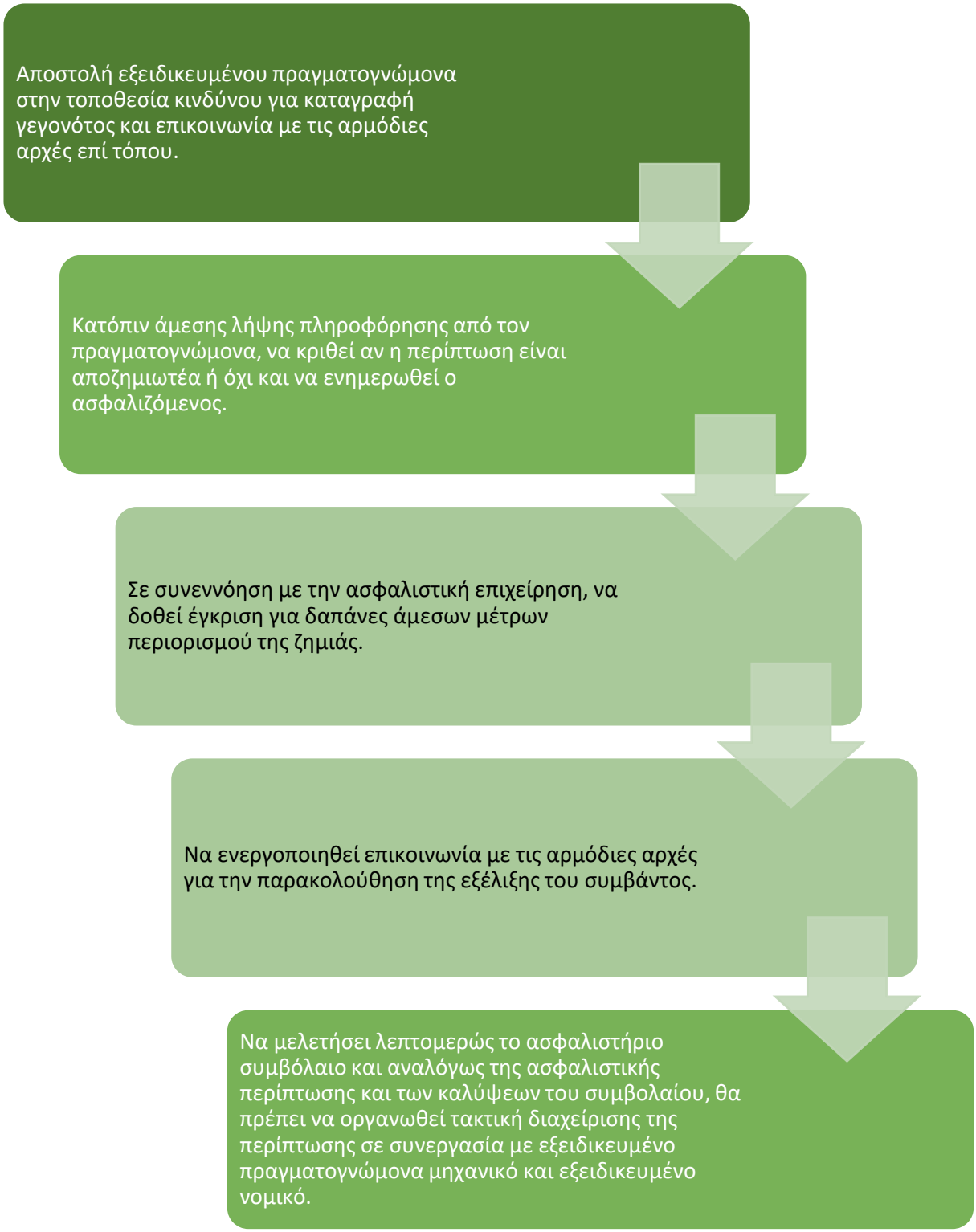

Στην περίπτωση που η επιχείρηση διαθέτει ασφαλιστήριο συμβόλαιο, θα πρέπει να θεωρείται εξαιρετικά πιθανό, η αρμόδια αρχή να αποταθεί και στην ασφαλιστική επιχείρηση για την ανάκτηση του κόστους αποκατάστασης.

Σύμφωνα με την καταγεγραμμένη διαδικασία που, πλέον του Π.Δ. 148(2009) καταγράφεται λεπτομερώς στο Εθνικό Μητρώο Διοικητικών Διαδικασιών – Μίτος, η αρμόδια αρχή θα διενεργήσει αναλυτική περιβαλλοντική επιθεώρηση (με φωτογραφίες, μετρήσεις και λοιπά στοιχεία), τα

αποτελέσματα της οποίας, θα λάβει ο ασφαλιζόμενος και οφείλει να λάβει επίσης και η ασφαλιστική επιχείρηση.

Ο φορέας εκμετάλλευσης επιβαρύνεται με όλες τις δαπάνες των δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης που αναλαμβάνονται σύμφωνα με το Π.Δ. 148(2009). Ειδικότερα επιβαρύνεται με το σύνολο των εξόδων που δικαιολογούνται από την ανάγκη να εξασφαλισθεί η δέουσα και αποτελεσματική εφαρμογή του Π.Δ. 148(2009), συμπεριλαμβανομένων των εξόδων για την εκτίμηση τις περιβαλλοντικής ζημίας, την εκτίμηση τις άμεσης απειλής περιβαλλοντικής ζημίας, των εναλλακτικών επιλογών δράσης, των διοικητικών και δικαστικών εξόδων, των εξόδων για την εφαρμογή του διατάγματος, των εξόδων για τη συλλογή στοιχείων και άλλων γενικών εξόδων, καθώς και των εξόδων παρακολούθησης και εποπτείας.

Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή αναλάβει να εκτελέσει μόνη της τα αναγκαία μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας, τότε η Αρμόδια Αρχή δικαιούται να αναζητήσει και εκ των υστέρων από τον φορέα εκμετάλλευσης τις δαπάνες με τις οποίες η ίδια επιβαρύνθηκε (άρθρο 11 παρ. 2 Π.Δ. 148(2009)).

Ο Φορέας εκμετάλλευσης μπορεί να κληθεί και να υποχρεωθεί από την Αρμόδια Αρχή στην τήρηση και εφαρμογή μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης των περιβαλλοντικών ζημιών. Αυτό σημαίνει ότι ενδέχεται τις σχετικές δαπάνες πρώτα να τις καταβάλει, και στη συνέχεια να διεκδικήσει δικαστικά την αναγνώριση της απαλλαγής του και την ανάκτηση των δαπανών που κατέβαλε.

Στην περίπτωση ασφάλισης διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων που επήλθε ασφαλιστική περίπτωση σε χώρα εκτός Ελλάδας, ισχύει προφανώς το οριζόμενο καθεστώς από την τοπική νομοθεσία. Για το λόγο αυτό οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να γνωρίζουν το εκάστοτε καθεστώς ώστε να έχουν προετοιμαστεί για τη διαχείριση ενδεχόμενης ασφαλιστικής περίπτωσης.

Έννομα μέσα προστασίας ή έφεσης κατά της Απόφασης λήψης μέτρων πρόληψης ή/και αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας: Δικαστική Προσφυγή

Ο φορέας εκμετάλλευσης της δραστηριότητας (επιχείρηση), ο οποίος σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οφείλει να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας προκληθείσας από την δραστηριότητά του, δύναται μετά την έκδοση της Απόφασης να υποβάλλει προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα της ισχύουσας νομοθεσίας.
Η άσκηση ωστόσο των ένδικων μέσων δεν αναστέλλει την εφαρμογή της Απόφασης, παρά μόνον εάν γίνει δεκτή αίτηση του φορέα εκμετάλλευσης για αναστολή εκτέλεσης.

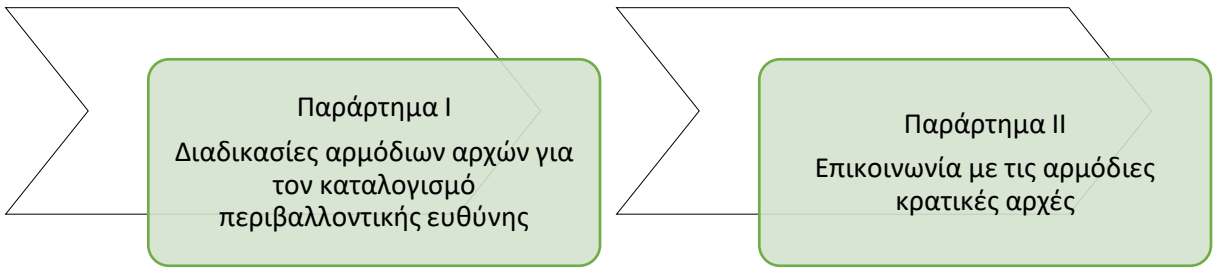

Παράρτημα Ι

Διαδικασίες αρμόδιων αρχών για τον καταλογισμό περιβαλλοντικής ευθύνης

Στο επίσημο μητρώο διαδικασιών του Ελληνικού Δημοσίου «Εθνικό Μητρώο Διοικητικών Διαδικασιών - Μίτος» https://mitos.gov.gr βρίσκονται καταγεγραμμένες οι παρακάτω δύο διαδικασίες ενδιαφέροντος:

291827 Ανάληψη δράσης αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς κατόπιν αίτησης φυσικού ή νομικού προσώπου

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που επηρεάζεται ή ενδέχεται να επηρεαστεί από περιβαλλοντική ζημιά ή έχει έννομο συμφέρον από τη λήψη απόφασης σχετικά με περιβαλλοντική ζημιά, δικαιούται να υποβάλλει εγγράφως αίτηση στο Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή στο Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος των Σωμάτων Βορείου και Νοτίου Ελλάδος της Γενικής Διεύθυνσης του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η αίτηση θα πρέπει να είναι σαφής, συγκεκριμένη, συγκροτημένη, αιτιολογημένη, όχι γενικόλογη και όχι καταχρηστικώς επαναλαμβανόμενη. Ο αιτών πρέπει να επισυνάψει οποιοδήποτε σχετικό (έγγραφα, φωτογραφικό υλικό, σημειώματα, μετρήσεις κλπ) το οποίο θεωρεί ότι στοιχειοθετεί την αίτησή του.

Θα πρέπει από την αίτηση ανάληψης δράσης αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς και τα συνοδευτικά δικαιολογητικά, να κρίνεται ότι αυτή αποδεικνύεται επαρκώς, να μην είναι ακατάληπτη, καταχρηστικώς επαναλαμβανόμενη ή αόριστη.

Εκτιμώμενος χρόνος: 18 μήνες.
Νομοθεσία:
Προεδρικό Διάταγμα 132/2017 (ΦΕΚ 160/Α) Άρθρα 58
Προεδρικό Διάταγμα 148/2009 (ΦΕΚ 190/Α) Άρθρα 6,9,10,13

Βήματα Διοικητικής Διαδικασίας εδώ

1	Παραλαβή της αίτησης για ανάληψη δράσης αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς από φυσικό ή νομικό πρόσωπο
2	Εξέταση της αίτησης φυσικού ή νομικού προσώπου για ανάληψη δράσης αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς
3	Κλήση του φορέα εκμετάλλευσης για κατάθεση απόψεων
4	Εξέταση απόψεων του υπεύθυνου φορέα εκμετάλλευσης
5	Εισήγηση του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών στον Γενικό Διευθυντή του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για απόρριψη της αίτησης

6	Έκδοση απόφασης απόρριψης της αίτησης
7	Εισήγηση του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών προς τον Γενικό Διευθυντή του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για αποδοχή της αίτησης
8	Έκδοση απόφασης αποδοχής της αίτησης.
9	Διαβίβαση της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί αποδοχής της αίτησης, στην αρμόδια Περιφερειακή Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών
10	Εισήγηση του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών στην Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών, για εξέταση του θέματος.
11	Έκδοση εγγράφου ορισμού συνεδρίασης της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών και πρόσκληση των συμμετεχόντων
12	Συνεδρίαση της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών
13	Έκδοση πρακτικών της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών, για γνωμοδότηση σχετικά με την έκδοση Απόφασης λήψης μέτρων αποκατάστασης από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας
14	Εισήγηση του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σχεδίου Απόφασης καθορισμού μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς
15	Έκδοση Απόφασης καθορισμού μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς.

Διάγραμμα Ροής Διοικητικής Διαδικασίας

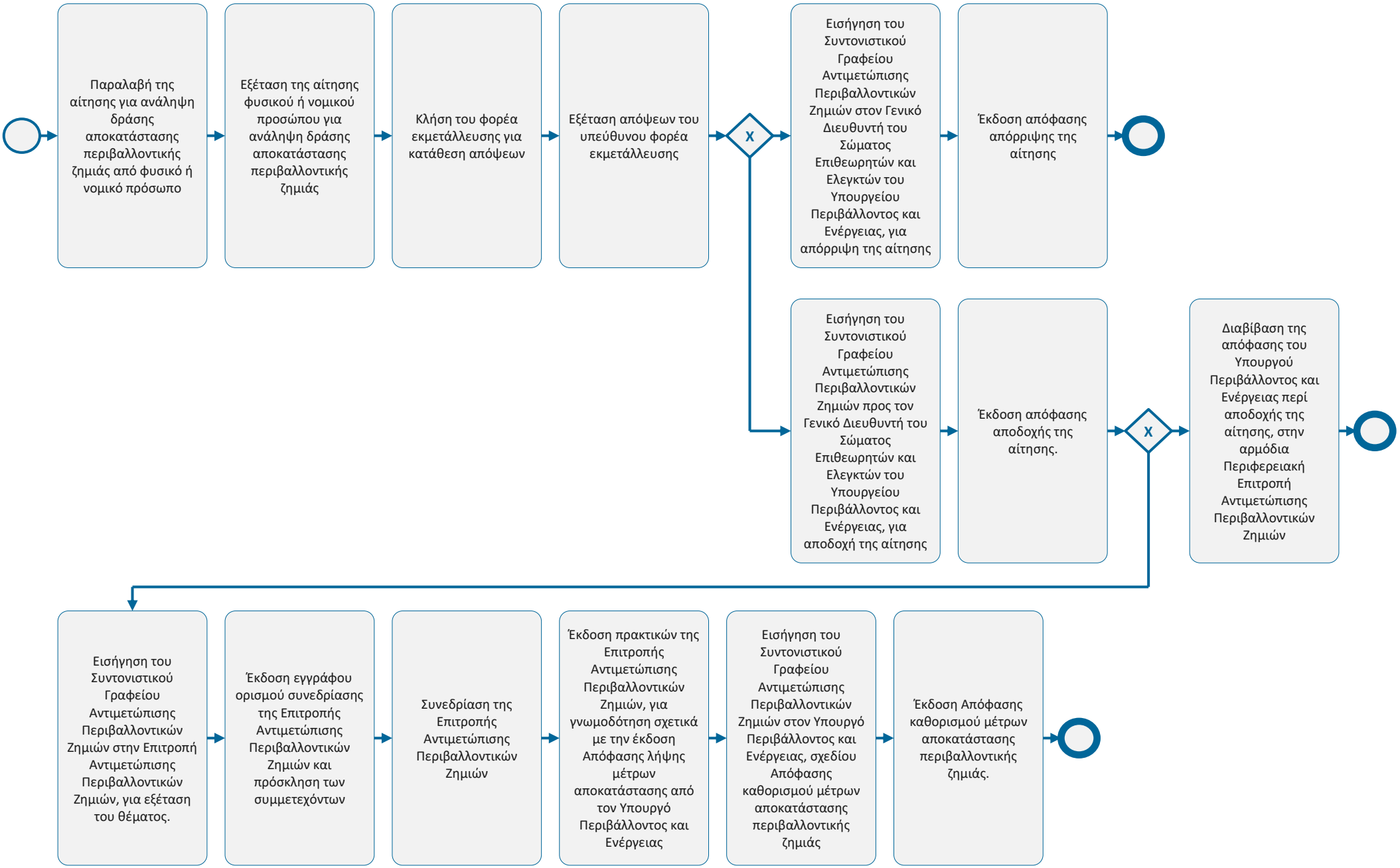

639908 Πρόληψη και ανάληψη δράσης αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας

Η διαδικασία αφορά στις ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ώστε να αποτραπεί η δυσμενής μεταβολή ή η υποβάθμιση των φυσικών πόρων (συνεπεία ανθρώπινης δραστηριότητας) ή σε περίπτωση περιβαλλοντικής ζημίας να επανέλθουν οι φυσικοί πόροι στην πρότερη κατάστασή τους, μέσω της λήψης των κατάλληλων μέτρων αποκατάστασης. Σκοπός των ενεργειών είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η ποιότητα ζωής των πολιτών.

Προϋπόθεση έναρξης της διαδικασίας είναι να έχει προκύψει μετά από την διενέργεια περιβαλλοντικής επιθεώρησης, απειλή ή πρόκληση περιβαλλοντικής ζημίας από άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας του πεδίου εφαρμογής του ΠΔ 148/2009.

Εκτιμώμενος χρόνος: 16 μήνες. Ο χρόνος υλοποίησης της παρούσας διαδικασίας εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως είναι : η έκταση της περιβαλλοντικής ζημιάς που προκλήθηκε, η πληρότητα των διαθέσιμων στοιχείων, η πιθανή ανάγκη διενέργειας συμπληρωματικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης κ.λπ.

Ένομα μέσα προστασίας ή έφεσης: Δικαστική Προσφυγή

Ο φορέας εκμετάλλευσης της δραστηριότητας, ο οποίος σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οφείλει να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας προκληθείσας από την δραστηριότητά του, δύναται μετά την έκδοση της εν λόγω Απόφασης να υποβάλλει προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα της ισχύουσας νομοθεσίας.

Νομοθεσία:
Προεδρικό Διάταγμα 132/2017 (ΦΕΚ 160/Α) Άρθρα 58
Προεδρικό Διάταγμα 148/2009 (ΦΕΚ 190/Α) Άρθρα 8,9

Βήματα Διοικητικής Διαδικασίας εδώ

1	Παραλαβή των αποτελεσμάτων της περιβαλλοντικής επιθεώρησης.
2	Εξέταση των αποτελεσμάτων της περιβαλλοντικής επιθεώρησης.
3	Διαπίστωση επάρκειας απόδειξης άμεσης απειλής πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημιάς.
4	Αποστολή σχεδίου Απόφασης καθορισμού μέτρων πρόληψης περιβαλλοντικής ζημιάς.
5	Έκδοση Απόφασης καθορισμού μέτρων πρόληψης περιβαλλοντικής ζημιάς.
6	Διαπίστωση πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημιάς επιπέδου αρμοδιότητας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
7	Εισήγηση στην Περιφερειακή Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών.
8	Αποστολή προς τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σχεδίου Απόφασης .

9	Έκδοση Απόφασης καθορισμού μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς.	▼
10	Διαπίστωση επάρκειας στοιχείων περιβαλλοντικής ζημιάς.	▼
11	Διενέργεια συμπληρωματικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης	▼
12	Εξέταση αποτελεσμάτων της συμπληρωματικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης.	▼
13	Εισήγηση στην Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών	▼
14	Αποστολή πρόσκλησης για συνεδρίαση της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών.	▼
15	Συνεδρίαση της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών.	▼
16	Έκδοση πρακτικών της συνεδρίασης της Επιτροπής Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών	▼
17	Αποστολή προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας σχεδίου Απόφασης.	▼
18	Έκδοση Απόφασης καθορισμού μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημιάς.	▼

Διάγραμμα Ροής Διοικητικής Διαδικασίας

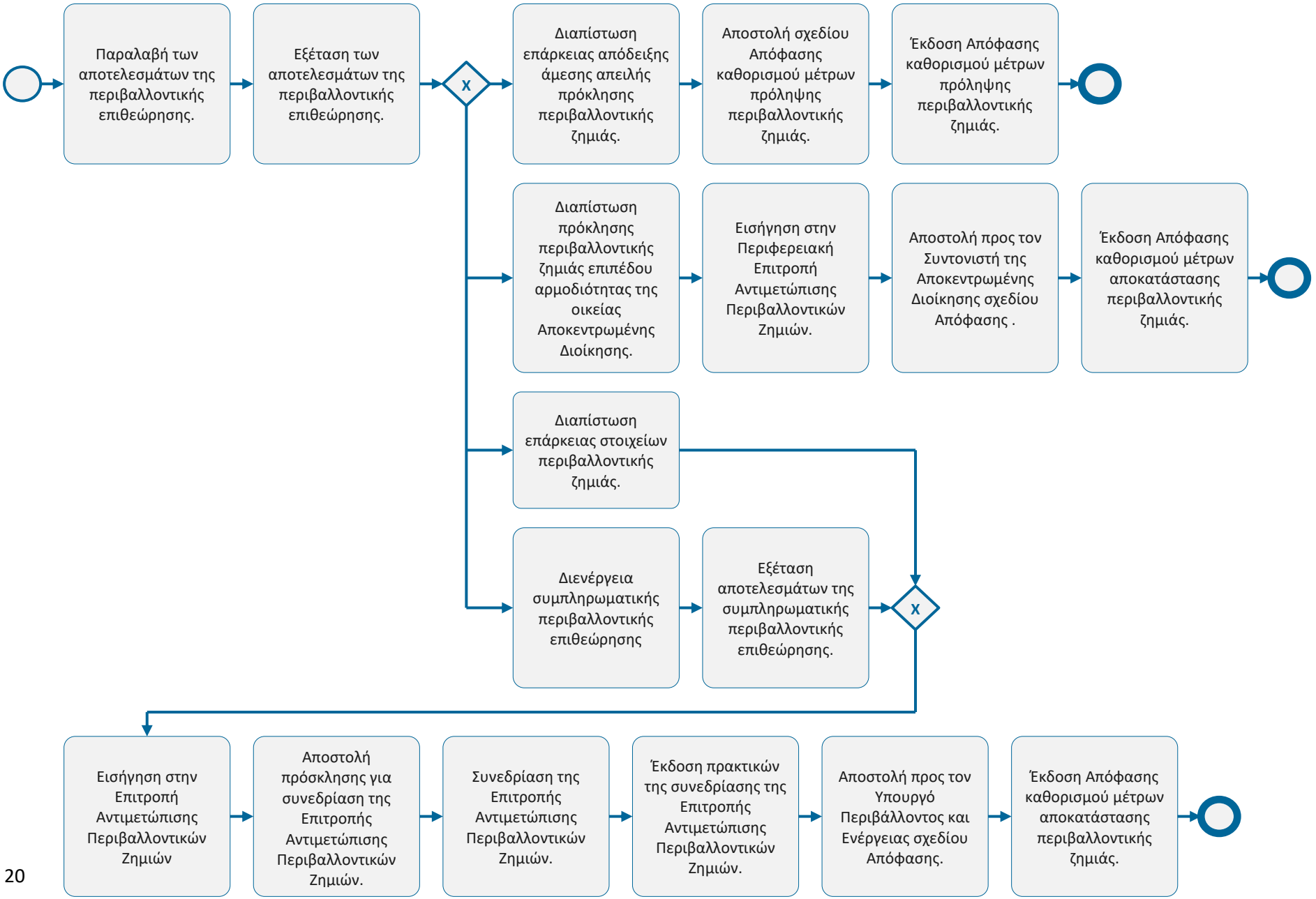

Παράρτημα ΙΙ

Επικοινωνία με τις αρμόδιες κρατικές αρχές

ΑΡΜΟΔΙΑ ΑΡΧΗ	ΦΟΡΕΑΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	E-MAIL	ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (ΣΥ.Γ.Α.ΠΕ.Ζ.)	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	2131513277	sygapez@prv.ypeka.gr	Μεσογείων 119, 11526 Αθήνα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩ/ΚΗΣ & ΠΕΡ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΔΙΠΕΧΩΣΧ) ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2314 074 477	dpxs-km@damt.gov.gr	Στρωμνίτσης 53, 54248 Θεσσαλονίκη
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩ/ΚΗΣ & ΠΕΡ/ΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ- ΔΙΠΕΧΩΣΧ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	25310-27966	dpxs-amt@m-t.gov.gr	3ο χλμ Ε.Ο. Κομοτηνής - Αλεξανδρούπολης, 69100 Κομοτηνή
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΚΡΗΤΗΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ.ΚΡΗΤΗΣ	2810-529258	dipeho@apdkritis.gov.gr	Μεν. Παρλαμά 2 & Λ. 62 Μαρτύρων 417, 71304 Ηράκλειο
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	2413503507	dipexothes@apdthest.gov.gr	Σωκράτους 111, 41110 Λάρισα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	22310-43191, 37963	dipexoster@apdthest.gov.gr	Θεοδωράτου & Βέλλιου, 35133 Λαμία
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΙΟΝΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2710-237778, 238584	pexo.pel@4813.syzefxis.gov.gr	Πλατεία Κολοκοτρώνη 20, 22100 Τρίπολη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΙΟΝΙΟΥ – ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2610-461369	dipexo@apd-depin.gov.gr.	Ακτή Δυμαίων 18 και Αρχ. Κυρίλλου ΤΘ 5036, 26222 Πάτρα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΙΟΝΙΟΥ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΙΟΝΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΙΟΝΙΟΥ	26613-61519	pexo.ion@1745.syzefxis.gov.gr	Εθν. Κέρκυρας - Παλ/τσας, 49100 Κέρκυρα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ- Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2251047622	pvadpexo@apdaigaiou.gov.gr	Καβέτσου 1 & Σμύρνης, 81132 Μυτιλήνη
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ- Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2281360204	dnsi_pexosxe_na@apdaigaiou.gov.gr	Επτανήσου 35, 84100 Ερμούπολη Σύρου
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΑΤΤΙΚΗΣ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ.	2103725756	pexo@attica.gr	Μεσογείων 239, 15451 Νέο Ψυχικό
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΗΠΕΙΡΟΥ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ - ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΗΠΕΙΡΟΥ	2651090225	ksyrmakesi@e-dm.gov.gr	5ο χλμ. Ε.Ο. Ιωαννίνων - Κοζάνης, 45445 Ιωάννινα
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ (Π.Ε.Α.ΠΕ.Ζ) **ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Δ/ΝΣΗ ΠΕ.ΧΩ.ΣΧ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2461350193	dontsios@e-dm.gov.gr	Περιοχή Ζ.Ε.Π., 50100 Κοζάνη

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Ε.Υ.Ε.Π.)	**ΦΟΡΕΑΣ**	**ΤΗΛΕΦΩΝΟ**	**E-MAIL**	**ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ**
ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	2131513763	sene.tep@prv.ypeka.gr	Μεσογείων 119 11526 Αθήνα

ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ **ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	2310 483 233	s.mavromatis@prv.ypeka.gr	Ανδριανουπόλεως 24, 55133 Καλαμαριά

ΕΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος
Ξενοφώντος 10, 105 57 Αθήνα

T: 210 33 34 100 E: info@eaee.gr